

Forskellige veje til analyse og forståelse

På baggrund af afhandlingens teoretiske fundament og litterære analyser tegner der sig forskellige analytiske snit og veje til at begribe og forstå litteratur for børn og unge midt i en medietid, der giver sig udslag i:

- såvel diakrone som synkrone analysesnit
- undersøgelser af forholdet mellem form og indhold samt læser og medie
- en orientering mod det multisensoriske interface såvel i form af bogmediets papirsider som mobiltelefonen eller tabletcomputerens glasskærm og dets henvendelse til læseren

Litteraturdidaktiske perspektiver

Slutteligt tegner afhandlingen konturerne af intermedial litteraturdidaktik, der formuleres i tre praksisnære principper for litteraturundervisning: Sanselse, sammenligne og skabe.

Titlen

Samlende refererer titlen Mellemværender til, at der er noget på færde, både mellem udtryksformer, indhold og medier i den enkelte tekst for børn og unge, mellem tekst og læser og mellem elever, lærer og indhold indlejret i en form og i et medie i litteraturundervisningen.

Om Ayoe Quist Henkel

Ayoe Quist Henkel er cand. pæd. i didaktik mshp. dansk og lektor ved læreruddannelsen i Silkeborg, VIA UC. Hun har skrevet sin ph.d.-afhandling ved Center for Børns Litteratur og Medier, Institut for Kommunikation og Kultur, Aarhus Universitet, hvor hun indgår i forskningscentret Litteratur mellem Medier. Projektet er samfinansieret af VIA UC, Aarhus Universitet, Faculty of Arts og Forlaget Gyldendal.

Kontakt

Ayoe Quist Henkel
Mail: aqh@via.dk
Tlf.: 26201463

Forsvaret finder sted den 25. august 2017 kl. 13.00. Aarhus Universitet, Søauditorierne Merete Barker Auditoriet, bygning 1253, lokale 211, Bartholins Allé 3, Aarhus C.

Aarhus Universitet
Institut for Kommunikation og Kultur
Langelandsgade 139
Jens Chr. Skous Vej 2 og 4 (bygning 1485 og 1481)
8000 Aarhus C

FÖRVAR

MELLEMVÆRENDER LITTERATUR FOR BØRN OG UNGE MIDT I EN MEDIETID: INTERMEDIALITET, MATERIALITET OG LITTERATURDIDAKTISKE PERSPEKTIVER

Ph.d.-afhandling af Ayoe Quist Henkel

MELLEMVÆRENDE

LITTERATUR FOR BØRN OG UNGE MIDT I EN MEDIETID: INTERMEDIALITET, MATERIALITET OG LITTERATURDIDAKTISKE PERSPEKTIVER

Afhandlingen undersøger på hvilke måder, litteratur for børn og unge forandrer sig i udveksling med mediebaserede og digitale udviklinger. Ud fra en intermedial og materiel forståelsesramme analyseres fem litterære cases, og afhandlingen demonstrerer, hvordan aktuel litteratur for børn og unge artikuleres i forskellige medier og henvender sig til sine læsere gennem anvendelse af samtidige udtryksformer, mediebevidsthed og ofte invitation til fysisk interaktion. Udgangspunkterne i intermedialitet og materialitet medfører en fornyet accentuering af danskfaget som et hermeneutisk funderet fag med æstetiske tekster som en del af indholdsvalget, hvilket indebærer en nuancering af den definering af faget som et kommunikationsfag, der kan aflæses i Fælles Mål for faget dansk. I forlængelse heraf tegnes afsluttende konturerne af en intermedial litteraturdidaktik.

Litteratur i en intermedial kultur

Afhandlingen analyserer, hvordan litteratur for børn og unge udvikler sig i skæringsfelter mellem teknologi, kunst og kultur og kommer til udtryk i forskellige formater som fx litterære apps og remedieringer lige såvel som i papirbårne bøger. I forlængelse heraf afprøver og forhandler litteratur for børn og unge med forskellige udtryksformer som fx billede og lyd og disses forskellige sanseappeller samt med interaktion og spilæstetiske elementer, ligesom nogle af teksterne indholdsmæssigt indoptager unges liv med og mellem medier. Sådanne ændringer i artikulationen og realiseringen af litterære tekster medfører desuden forandringer i læserens perception og reception.

Et heterogent syn på litteratur for børn og unge

Som en konsekvens af interessen i karakteriserende træk ved litteratur i en medietid tegner afhandlingen konturerne af et heterogent syn på børn såvel som på litteratur, der ikke arbejder med essentialistiske kategorier. Dette litteratursyn vil ikke udelukkende orientere sig mod litteratur artikuleret i skrift, men netop med det intermediale blik se på skriftsprogets slægtskab og sameksistens med andre udtryksformer. Det vil ikke operere med absolutte alderskategorier, men samtidig anerkende børn og unge som implicite læsere.

Tre intermediale og materielle dimensioner af litteratur for børn og unge

Afhandlingens analyser peger samlende på den betydningsdannelse og det erkendelses-potentiale, der fremkommer, når ét eller flere af følgende dimensioner er til stede i en litterær tekst for børn og unge:

Integration af medier

Elementer fra forskellige medier er tilstede i den litterære tekst på handlingsniveauet. Det kan være tekstsekvenser fra sociale medier, musikfragmenter, sms-beskeder, fotos og forskellige former for grafik og lignende. Sådanne spor af andre medietekster kan have konsekvenser for subjektforståelsen og -konstruktionen i de litterære værker og inviterer til refleksioner over mediers rolle i læserens tilværelse.

Sameksistens og mulig samtidighed af udtryksformer

Den intermediale tilgang medfører en orientering mod sameksistens og ofte også samtidighed af udtryksformer som skrift, musik, lyd, stillbilleder, levende billeder, tale, animation og forskellige måder at skabe interaktion på i det enkelte litterære værk. Af og til kan én udtryksform være dominerende, men ikke sjældent indgår de i ligeværdige relationer og understøtter eller udfordrer hinanden.

Mediebevidsthed

Den materielle tilgang medfører en opmærksomhed på, hvordan bogen som medie går i dialog med andre medier og dermed materialiserer sig på forskellige måder. Den litterære materialitet interesserer sig for tekstens fysikalitet og væren-i-verden. Tekstens egen refleksion af sin karakter af medie kan iagttages ved en del papirbårne bøger, der gør opmærksom på deres karakter af objekt, eller en del digital litteratur, der leger med eller indoptager både bogmediet og andre medier.